

NORGES HØYESTERETT

Den 18. april 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Endresen og Falkanger i

HR-2013-00822-U, (sak nr. 2013/550), straffesak, anke over dom:

A (advokat Knut-Erik Storlykken Søvik)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

DOM :

- (1) Saken gjelder anke over saksbehandlingen ved domfellelse for forbrytelse mot straffeloven § 229 andre straffalternativ jf. § 232.
- (2) I straffesak mot A avsa Nordre Vestfold tingrett den 24. oktober 2012 dom med slik domsslutning for så vidt gjelder straffekravet:
  - "1. A, født 10.08.1991, dømmes for en overtredelse av straffeloven § 229 annet straffalternativ jf. § 232, en overtredelse av straffeloven § 350 annet ledd og en overtredelse av straffeloven § 352 a til fengsel i 8 – åtte – måneder, jf. straffeloven § 63 annet ledd.
Han tilkommer 1 – en – dag i fradrag for utholdt varetekt."
- (3) Han ble videre frifunnet for et oppreisningskrav fremsatt av fornærmede ved den aktuelle legemsbeskadigelsen.
- (4) A anket tingrettens dom til Agder lagmannsrett. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjelder domfellelsen for legemsbeskadigelse. Agder lagmannsrett avsa 1. mars 2013 dom med slik domsslutning:
  - "1. A, født 10. august 1991, dømmes for overtredelse av straffeloven § 229 annet straffalternativ, jf. § 232, samt for de forhold som ble rettskraftig avgjort ved Nordre Vestfold tingretts dom 24. oktober 2012, til en straff av fengsel i 8 – åtte – måneder, hvorav 4 – fire – måneder gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år. Til fradrag i straffen går 1 – en – dag for utholdt varetekt."

2. **A frifinnes for kravet om oppreisningserstatning."**

- (5) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Det anføres at lagmannsrettens domsgrunner er mangelfulle med hensyn til anvendelsen av straffeloven § 48 fjerde ledd om frifinnelse ved overskridelse av nødverge.
- (6) *Påtalemyndigheten* har i sitt oversendelsesskriv til Høyesterett opplyst at den godtar lagmannsrettens dom, men har ikke kommentert den påberopte saksbehandlingsfeilen.
- (7) Under ankeutvalgets behandling av anken oppstod det spørsmål om lagmannsrettens dom skulle oppheves under henvisning til straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a. Dette har partene fått anledning til å uttale seg om.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (9) Etter straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a kan anke over lagmannsrettens dom avgjøres uten ankeforhandling når Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart at dommen "helt eller delvis bør oppheves". Ankeutvalget har kommet til at dette vilkåret er oppfylt.
- (10) Den aktuelle tiltaleposten har i tiltalebeslutningen av 31. mai 2012 følgende grunnlag:

"Søndag 18. mars 2012 ca kl 0230 i ----- plass -- i X, stakk han B i låret med en kniv, slik at B fikk et 2 – 3 cm langt kuttsår som måtte syes, og med den følge at B var arbeidsudyktig og sykmeldt fram til og med søndag 22. april 2012."

- (11) Det fremgår at legemsbeskadigelsen hadde sitt utspring i et basketak mellom to grupper – fornærmede B og to av hans venner på den ene siden og A og hans kamerat på den andre siden. Med unntak for As kamerat var samtlige beruset. Basketaket skjedde etter stengetid for utestedene i X.
- (12) Lagmannsretten har lagt til grunn at basketaket startet ved at en av Bs venner angrep As kamerat og dyttet ham kraftig overende. Det fremgår videre at A forklarte at han ble dyttet opp mot en hjørnevegg ved en minibank. Lagmannsrettens dom viser for øvrig at de nærmere detaljene ved basketaket mellom de to gruppene er svært uklare, men lagmannsretten fant det bevist at det var A som stakk B slik som beskrevet i tiltalebeslutningen. Ved behandlingen av Bs oppreisningskrav uttaler dessuten lagmannsretten at den fant det "klart at det var fornærmede og hans kamerater som startet slagsmålet og gikk løs på tiltalte og hans kamerat".
- (13) Spørsmålet for lagmannsretten var dermed om A kunne frifinnes som følge av at legemsbeskadigelsen utgjorde en lovlig nødvergehandling overfor B. Om dette uttaler lagmannsretten:

"Lagmannsretten legger til grunn at det forelå et rettsstridig angrep før knivstikkingen. Tatt i betraktning at all rimelig tvil skal komme tiltalte til gode, kan lagmannsretten ikke se bort i fra at tiltalte ble angrepet og presset opp mot et hjørne og påført et slag i ansiktet, før han havnet i bakken, og at han tok frem kniven rett før han falt, brettet ut bladet og stakk denne mot fornærmedes lår. Lagmannsretten finner det imidlertid bevist at de fleste av slagene og sparkene tiltalte ble utsatt for fant stede etter knivbruken, og som en reaksjon på denne, og at det var da tiltalte fikk slått ut en tann.

Det forelå en nødvergesituasjon, og bruken av kniven var en forsvarshandling. Imidlertid gikk

forsvarshandlingen utover det som var nødvendig, selv om fornærmede hadde to aktive kamerater, mens tiltalte kamerat forholdt seg passiv. Bruk av en slik kniv i den foreliggende situasjonen ved å stikke den mot låret til angriperen, var en overskridelse av grensen for berettiget nødvergehandling. Han kunne forsøkt å unngå situasjonen, som ikke var noe annet enn et fylleslagsmål. Uansett var knivbruken ubetinget utilbørlig. Det hadde et stort skadepotensiale å stikke med kniven i en slik kaotisk og opphetet konfrontasjon."

- (14) Lagmannsretten måtte deretter vurdere om A skulle frifinnes etter regelen om overskridelse av nødverge i straffeloven § 48 fjerde ledd. Om dette spørsmålet uttaler lagmannsretten:

"Forsvarer har prosedert på at dersom grensen for rettmessig nødvergehandling er overskredet, må straffeloven § 48 fjerde ledd føre til straffrihet. Lagmannsretten er ikke enig i dette, idet den legger til grunn at tiltalte handling ikke alene skyldtes 'en ved Angrepet fremkaldt Sindsbevægelse eller Bestyrtelse'. Vurdert som edru var ikke knivbruken alene forårsaket av eventuell frykt og panikk."

- (15) Etter straffeloven § 48 fjerde ledd skal en tiltalt frifinnes dersom overskridelsen "alene", altså utelukkende, skyldes en "Sindsbevægelse eller Bestyrtelse" som er fremkaldt ved angrepet. Lagmannsretten har i sine domsgrunner utelukkende vurdert en eventuell straffrihet i forhold til "frykt og panikk". Bestemmelsen omfatter imidlertid også tilfeller hvor overskridelsen skyldes at den angrepne har blitt sint som følge av angrepet, og at dette utløste sinnet er den eneste årsaken til at vedkommende gikk for langt i forsvarshandlingen. Om slike tilfeller uttaler Straffelovkommissionen i sin innstilling fra 1896 side 88:

"Det fordrer ikke, at man ikke har k u n n e t besinde sig, men lader det være tilstrækkeligt, at man ikke har, og det tager ikke alene i Betragtning Nød og Fare, men i det hele oprørt Sindsstemning, f. Ex. Harme, som efter de enkeltes Naturel kan betage den Angrebne. Det mener, at Angriberen, der dog ved sin retsstridige Handling har fremkaldt den Andens Overskridelser, selv er den nærmeste til at tage Følgerne, og at det ikkun er anstødeligt, at et uretmæssigt Angrebs sidste Resultat skal blive, at den Angrebne straffes, skjønt han alene har vist et sjæleligt Naturel, der er farligt for dem, der krænker hans Ret, ikke for dem, som selv holder sig Lovene efterrettelige og lader ham i Fred."

- (16) Når lagmannsrettens domsgrunner ikke inneholder noen vurdering av om overskridelsen utelukkende skyldtes sinne utløst ved angrepet, har domsgrunnene mangler som hindrer Høyesteretts prøving av anken. Lagmannsrettens dom med ankeforhandling må etter dette oppheves, jf. straffeprosessloven § 343 andre ledd nr. 8.
- (17) Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING :

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.

Clement Endresen
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Riktig utskrift: